

УДК 364.012.6:336.5:005.94
JEL classification: H51, I38, O35

МЕХАНІЗМИ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВРАЗЛИВИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

КАЗАРЯН Олександра

Одеський інститут ПрАТ "ЗВО "Міжрегіональна академія управління персоналом"
<https://orcid.org/0000-0002-5720-5168>
kazaranoleksandra@gmail.com

У статті здійснено комплексне дослідження механізмів фінансування соціального захисту вразливих верств населення в умовах трансформації економіки України, що відбувається під впливом структурних реформ, соціально-економічної нестабільності та викликів післявоєнного відновлення. Обґрунтовано, що зростання кількості соціально вразливих груп населення, зокрема ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб, осіб з інвалідністю та малозабезпечених домогосподарств, актуалізує необхідність удосконалення фінансових інструментів реалізації державної соціальної політики. Проаналізовано сучасні підходи до фінансування системи соціального захисту, зокрема бюджетне забезпечення, діяльність фондів соціального страхування, механізми міжнародної фінансової допомоги та залучення недержавного сектору, з урахуванням обмеженості фінансових ресурсів і зростання навантаження на державні фінанси. Визначено роль держави як ключового суб'єкта фінансування соціального захисту, а також обґрунтовано доцільність переходу до програмно-цільового методу фінансування, посилення адресності соціальних виплат та впровадження результативно-орієнтованих підходів до розподілу бюджетних коштів. Особливу увагу приділено аналізу міжнародного досвіду фінансування соціального захисту вразливих груп населення, який свідчить про ефективність поєднання державних ресурсів із грантовим фінансуванням, соціальними інвестиціями та інноваційними фінансовими інструментами, включаючи соціальні облигації та спеціалізовані цільові фонди. Доведено, що соціальний захист ветеранів війни є пріоритетним напрямом фінансової соціальної політики, оскільки їх успішна соціальна та економічна реінтеграція безпосередньо залежить від стабільності та достатності фінансового забезпечення соціальних, медичних і освітніх програм. Узагальнено, що в умовах трансформації економіки ефективність системи соціального захисту визначається рівнем диверсифікації джерел фінансування, прозорістю використання коштів та адаптацією міжнародних практик до національних умов розвитку. Зроблено висновок про необхідність формування комплексної фінансової моделі соціального захисту, орієнтованої на забезпечення соціальної стабільності, зниження соціальних ризиків та досягнення сталого соціально-економічного розвитку України.

Ключові слова: соціальний захист, вразливі верстви населення, фінансування соціальної сфери, трансформація економіки, державна соціальна політика, соціальні програми, бюджетне забезпечення, міжнародна фінансова допомога, інноваційні фінансові механізми, соціальна реінтеграція ветеранів.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-20-35>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 10.02.2026
Прийнята до друку / Accepted 04.03.2026
Опубліковано / Published 30.04.2026

© Казарян Олександра

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ.

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується глибокими трансформаційними процесами, що охоплюють усі сфери національного господарства та супроводжуються посиленням соціальних ризиків і зростанням кількості вразливих верств населення. Воєнні дії, демографічні зрушення, структурна перебудова економіки та обмеженість фінансових ресурсів держави істотно ускладнюють функціонування системи соціального захисту, підвищуючи потребу в стабільному, достатньому та ефективному фінансуванні соціальних програм [9]. У цих умовах традиційні механізми бюджетного забезпечення соціального захисту дедалі частіше виявляються недостатніми для повного покриття зростаючих соціальних зобов'язань держави, що актуалізує проблему пошуку нових підходів до формування та розподілу фінансових ресурсів у соціальній сфері. Особливо гостро проблема фінансування соціального захисту постає щодо таких категорій населення, як ветерани війни, внутрішньо переміщені особи, особи з інвалідністю та малозабезпечені домогосподарства, соціальна підтримка яких потребує комплексних, довгострокових і фінансово забезпечених рішень [2; 5]. Недостатня узгодженість між обсягами соціальних зобов'язань і реальними можливостями бюджетної системи, фрагментарність нормативно-правового регулювання, а також обмежене використання інноваційних фінансових інструментів знижують ефективність державної соціальної політики та створюють ризики соціальної напруженості [6; 7]. Водночас трансформація економіки відкриває нові можливості для модернізації механізмів фінансування соціального захисту шляхом диверсифікації джерел фінансування, активізації державно-приватного партнерства, залучення міжнародної фінансової допомоги та адаптації успішних зарубіжних практик до національних умов [1; 3; 4]. У цьому контексті наукове осмислення механізмів фінансування соціального захисту вразливих верств

населення набуває особливої ваги, оскільки безпосередньо пов'язане з вирішенням важливих практичних завдань державного управління, зокрема забезпечення соціальної стабільності, підвищення результативності соціальних видатків, формування стійкої моделі соціального розвитку та створення передумов для успішного післявоєнного відновлення економіки України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок у дослідження проблем соціального захисту та механізмів його фінансування зробили вітчизняні науковці, у працях яких розкрито як теоретичні, так і прикладні аспекти формування соціальної політики в умовах трансформації економіки. Так, М. І. Бондар розглядає соціальне забезпечення та соціальний захист як базові інститути соціально орієнтованої економіки, акцентуючи увагу на ролі державних фінансів у забезпеченні соціальної стабільності та зниженні соціальної нерівності [9]. К. К. Сухова у своїх дослідженнях аналізує нормативно-правову базу організації надання соціальних послуг, підкреслюючи її значення для ефективного фінансування соціального захисту та реалізації державних соціальних програм [6]. Політико-правові аспекти державного управління соціально-економічним розвитком регіонів у післявоєнний період, зокрема в частині фінансового забезпечення соціальної сфери, висвітлено у працях В. О. Шведуну [7]. Значний науковий інтерес становлять дослідження Г. В. Воробйової та С. С. Зозулі, у яких проаналізовано зарубіжні тренди соціальної політики захисту ветеранів і обґрунтовано можливості їх використання в національній практиці фінансування соціального захисту [1]. Питання інноваційних підходів до організації та фінансування соціального захисту ветеранів війни з урахуванням міжнародного досвіду детально розкрито у працях Р. П. Шевченка [3], тоді як І. Семенова зосереджує увагу на фінансових та інституційних механізмах реінтеграції ветеранів у цивільне життя [4]. Реінтеграційний потенціал ветеранів як економічний і соціальний ресурс суспільства досліджує Т. І. Захаріна, наголошуючи на необхідності належного фінансового забезпечення відповідних програм [5]. Окрему групу досліджень становлять праці А. Селянінової, В. Кузьбиди та Я. Хоменко, у яких розкрито роль держави у фінансуванні процесів соціальної реінтеграції ветеранів і ветеранок [2], а також роботи І. В. Яцкевич, присвячені інноваційній політиці України в післявоєнний період та її значенню для модернізації фінансових механізмів соціального захисту [8]. Сукупність зазначених наукових напрацювань формує теоретичну й методологічну основу для подальшого дослідження механізмів фінансування соціального захисту вразливих верств населення в умовах трансформації економіки.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, присвячених питанням соціального захисту та фінансового забезпечення соціальної сфери, низка аспектів цієї проблематики залишається недостатньо опрацьованою. Передусім у більшості наукових праць увага зосереджується на окремих елементах системи соціального захисту або на аналізі окремих категорій вразливих верств населення, тоді як питання формування цілісної та збалансованої моделі фінансування соціального захисту в умовах трансформації економіки розглядається фрагментарно. Недостатньо дослідженими залишаються механізми узгодження обсягів державних соціальних зобов'язань із реальними фінансовими можливостями бюджетної системи, особливо в умовах зростання соціальних витрат і посилення навантаження на публічні фінанси в післявоєнний період. Обмежено висвітлено питання ефективної диверсифікації джерел фінансування соціального захисту, зокрема практичні аспекти поєднання бюджетного фінансування з міжнародною фінансовою допомогою, коштами недержавного сектору та інноваційними фінансовими інструментами, такими як соціальні інвестиції та державно-приватне партнерство. Також недостатньо систематизованими залишаються підходи до оцінювання результативності використання фінансових ресурсів у соціальній сфері, що ускладнює обґрунтування оптимальних обсягів фінансування соціальних програм і знижує рівень їх соціально-економічної віддачі. Окремої уваги потребує проблема фінансування соціального захисту ветеранів війни як однієї з найбільш чисельних і соціально значущих груп вразливого населення, зокрема в частині інтеграції програм соціальної підтримки, реабілітації та економічної реінтеграції в єдину фінансово узгоджену систему. Відсутність комплексного підходу до формування фінансових механізмів соціального захисту з урахуванням трансформаційних процесів в економіці та сучасних соціальних викликів зумовлює необхідність подальших наукових досліджень, спрямованих на розроблення ефективних, стійких і адаптивних моделей фінансування соціальної сфери.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає в обґрунтуванні та узагальненні ефективних механізмів фінансування соціального захисту вразливих верств населення в умовах трансформації економіки з урахуванням сучасних соціально-економічних викликів і міжнародного досвіду.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Фінансування соціального захисту є однією з ключових складових державної соціальної політики та водночас важливим елементом функціонування соціально орієнтованої економіки. У теоретичному вимірі соціальний захист розглядається як система економічних, правових та організаційних заходів, спрямованих на забезпечення мінімально прийняттого рівня добробуту населення, компенсацію соціальних ризиків і зменшення негативних наслідків соціально-економічних потрясінь для вразливих верств суспільства [9]. Фінансове забезпечення соціального захисту визначає реальні можливості держави щодо виконання соціальних зобов'язань і безпосередньо впливає на рівень соціальної стабільності та довіри населення до інститутів влади. У класичних теоріях державних фінансів соціальні видатки розглядаються як інвестиції в людський капітал, що сприяють довгостроковому економічному зростанню та підвищенню продуктивності праці, водночас у періоди економічної трансформації вони виконують функцію соціального стабілізатора, пом'якшуючи наслідки структурних змін для населення. Теоретичні підходи до фінансування соціального захисту передбачають поєднання перерозподільної та стимулюючої функцій держави, що реалізується через бюджетну систему, фонди соціального страхування та спеціальні цільові програми [6]. У межах сучасних концепцій соціальної держави фінансування соціального захисту ґрунтується на принципах солідарності, адресності, соціальної справедливості та ефективності використання фінансових ресурсів, що набуває особливого значення в умовах обмеженості бюджетних можливостей і зростання соціальних потреб. Теорія фіскальної стійкості наголошує на необхідності узгодження обсягів соціальних видатків із реальними фінансовими можливостями держави з метою запобігання надмірному дефіциту бюджету та накопиченню боргових зобов'язань, що є актуальним для країн з економікою, яка трансформується [7]. Водночас сучасні наукові підходи акцентують увагу на диверсифікації джерел фінансування соціального захисту, що передбачає залучення поряд із бюджетними коштами ресурсів міжнародних організацій, недержавного сектору та використання інноваційних фінансових інструментів, зокрема соціальних інвестицій і державно-приватного партнерства [8]. У цьому контексті фінансування соціального захисту розглядається не лише як механізм перерозподілу доходів, а як складова комплексної стратегії соціально-економічного розвитку, спрямованої на формування стійкої, адаптивної та соціально орієнтованої економіки в умовах трансформаційних змін.

Державні механізми фінансування соціального захисту становлять основу реалізації соціальної політики та забезпечення соціальних гарантій вразливим верствам населення в умовах трансформації економіки. Центральне місце в системі державного фінансування посідають кошти державного та місцевих бюджетів, за рахунок яких здійснюється фінансування пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, пільг, субсидій і цільових програм соціальної підтримки [9]. У процесі трансформації економіки роль держави у фінансуванні соціального захисту зростає, оскільки саме публічні фінанси виступають основним інструментом компенсації соціальних ризиків, спричинених структурними змінами, зростанням безробіття та зниженням доходів населення. Водночас обмеженість бюджетних ресурсів і зростання соціальних видатків актуалізують проблему підвищення ефективності та результативності використання коштів у соціальній сфері (табл. 1).

Одним із ключових напрямів модернізації державних механізмів фінансування соціального захисту є впровадження програмно-цільового методу бюджетування, який передбачає орієнтацію фінансування на досягнення конкретних соціальних результатів і підвищення прозорості розподілу бюджетних коштів [6]. Значну роль у системі державного фінансування соціального захисту відіграють фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування, які забезпечують фінансування виплат у разі настання соціальних ризиків, таких як безробіття, тимчасова втрата працездатності чи нещасні випадки на виробництві. В умовах трансформації економіки ефективність функціонування цих фондів значною мірою залежить від рівня зайнятості населення та стабільності надходжень страхових внесків, що потребує державного регулювання та підтримки [9]. Особливе значення мають державні цільові програми соціального захисту, спрямовані на підтримку окремих категорій вразливого населення, зокрема ветеранів війни, осіб з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб, фінансування яких здійснюється як за рахунок

бюджетних коштів, так і з використанням міжбюджетних трансфертів [2]. У наукових дослідженнях підкреслюється, що ефективність державних механізмів фінансування соціального захисту значною мірою визначається узгодженістю фінансових, правових та інституційних інструментів, а також здатністю держави адаптувати систему соціальних видатків до змін соціально-економічного середовища [7]. Таким чином, удосконалення державних механізмів фінансування соціального захисту в умовах трансформації економіки потребує комплексного підходу, спрямованого на забезпечення фінансової стійкості соціальної сфери, підвищення адресності соціальної допомоги та досягнення довгострокової соціальної стабільності.

Таблиця 1

Характеристика основних механізмів фінансування соціального захисту вразливих верств населення в умовах трансформації економіки

Механізм фінансування	Основні джерела коштів	Цільові групи населення	Переваги	Обмеження та ризики
Державне бюджетне фінансування	Державний бюджет, місцеві бюджети, міжбюджетні трансферти	Малозабезпечені домогосподарства, особи з інвалідністю, ветерани війни, ВПО	Гарантований характер виплат, системність, нормативно закріплені соціальні гарантії	Обмеженість бюджетних ресурсів, зростання дефіциту бюджету, високе навантаження на публічні фінанси
Фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування	Страхові внески роботодавців і працівників, дотації з бюджету	Працездатне населення, безробітні, застраховані особи	Солідарний принцип, відносна фінансова автономність, цільове використання коштів	Залежність від рівня зайнятості, ризик дефіциту фондів у кризових умовах
Міжнародна фінансова допомога	Гранти, кредити, донорські програми міжнародних організацій	Ветерани війни, ВПО, постраждалі від війни групи населення	Залучення додаткових ресурсів, підтримка структурних реформ, підвищення стандартів соціального захисту	Тимчасовий характер, залежність від зовнішніх донорів, вимоги до цільового використання
Державно-приватне партнерство	Кошти держави, приватного бізнесу, соціально відповідальних компаній	Ветерани, особи з інвалідністю, молодь, соціально вразливі групи	Розподіл фінансових ризиків, залучення приватного капіталу, інноваційність	Недостатня нормативна база, обмежена поширеність практик
Інноваційні фінансові інструменти	Соціальні інвестиції, соціальні облігації, цільові фонди	Ветерани війни, громади з підвищеними соціальними ризиками	Орієнтація на результат, ефективність використання коштів, довгостроковий ефект	Потреба в інституційній спроможності, складність оцінювання соціального ефекту

Джерело: систематизовано автором

В умовах трансформації економіки та обмеженості внутрішніх фінансових ресурсів зростає значення міжнародних і інноваційних фінансових інструментів у забезпеченні стабільного функціонування системи соціального захисту вразливих верств населення. Міжнародна фінансова допомога виступає важливим джерелом додаткових ресурсів для реалізації соціальних програм, особливо у періоди соціально-економічних криз і післявоєнного відновлення, коли навантаження на державні фінанси суттєво зростає. У наукових дослідженнях зазначається, що залучення коштів міжнародних фінансових організацій, донорських інституцій та програм технічної допомоги сприяє не лише розширенню фінансових можливостей держави у сфері соціального захисту, а й упровадженню сучасних стандартів управління соціальними програмами, підвищенню прозорості та підвітності використання коштів [1; 4]. Важливим аспектом міжнародного фінансування є його цільовий характер, що дозволяє спрямовувати ресурси на підтримку найбільш уразливих категорій населення, зокрема ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб та осіб з інвалідністю, а також на розвиток інституційної спроможності системи соціального захисту [2]. Поряд із міжнародною допомогою дедалі більшого поширення набувають інноваційні фінансові інструменти, які розглядаються як альтернатива або доповнення до традиційного бюджетного фінансування соціальної сфери. До таких інструментів належать соціальні інвестиції, соціальні облігації, цільові фонди та механізми державно-приватного партнерства, що дозволяють залучати приватний

капітал до фінансування соціально значущих проєктів [8]. Інноваційні фінансові інструменти сприяють підвищенню ефективності використання коштів завдяки орієнтації на досягнення вимірюваних соціальних результатів і розподілу фінансових ризиків між державою, бізнесом та іншими учасниками соціальної політики. У працях, присвячених міжнародному досвіду організації соціального захисту, підкреслюється, що використання таких інструментів є особливо ефективним у сфері соціальної реінтеграції ветеранів, де комплексний характер проблем потребує значних фінансових ресурсів і довгострокових інвестицій у людський капітал [3; 5]. Водночас впровадження міжнародних та інноваційних фінансових інструментів у національну систему соціального захисту потребує належного нормативно-правового забезпечення, інституційної готовності та адаптації до національних соціально-економічних умов, що визначає актуальність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Соціальний захист ветеранів війни в сучасних умовах трансформації економіки України набуває статусу одного з ключових пріоритетів державної фінансової та соціальної політики, що зумовлено як значним зростанням чисельності цієї категорії населення, так і складністю соціально-економічних проблем, з якими стикаються ветерани в процесі повернення до цивільного життя. Забезпечення належного рівня соціального захисту ветеранів потребує стабільного та достатнього фінансування широкого спектра заходів, включаючи соціальні виплати, медичну та психологічну реабілітацію, професійну перепідготовку, сприяння зайнятості та соціальну адаптацію [2; 5]. У наукових дослідженнях підкреслюється, що ефективна система соціального захисту ветеранів не може обмежуватися лише наданням фінансової допомоги, а має ґрунтуватися на комплексному підході, який передбачає поєднання різних фінансових інструментів і джерел фінансування з метою досягнення довгострокових соціально-економічних результатів [3]. Державний бюджет залишається основним джерелом фінансування програм соціального захисту ветеранів, однак зростання бюджетного навантаження та конкуренція за фінансові ресурси між різними напрямками соціальної політики актуалізують необхідність диверсифікації джерел фінансування та підвищення ефективності використання коштів [7]. У цьому контексті важливу роль відіграє залучення міжнародної фінансової допомоги та використання інноваційних фінансових інструментів, зокрема цільових фондів підтримки ветеранів, грантових програм і механізмів державно-приватного партнерства, що дозволяють розширити фінансові можливості реалізації програм соціального захисту та реінтеграції [1; 4]. Зарубіжний досвід свідчить, що інвестиції в соціальний захист ветеранів мають не лише соціальний, а й економічний ефект, оскільки сприяють відновленню трудового потенціалу, зниженню рівня соціальної напруженості та формуванню соціально згуртованого суспільства [1; 3]. Водночас недостатня координація між різними програмами соціальної підтримки, фрагментарність фінансування та відсутність єдиної системи оцінювання результативності використання фінансових ресурсів знижують ефективність державної політики у сфері соціального захисту ветеранів. Таким чином, формування соціального захисту ветеранів як пріоритету фінансової політики потребує комплексного підходу, що передбачає стратегічне планування фінансових ресурсів, інтеграцію різних інструментів фінансування та орієнтацію на досягнення сталих соціально-економічних результатів у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що фінансування соціального захисту вразливих верств населення в умовах трансформації економіки є одним із ключових чинників забезпечення соціальної стабільності та сталого соціально-економічного розвитку держави. Сучасні трансформаційні процеси, зумовлені структурними змінами економіки, воєнними викликами та післявоєнним відновленням, істотно підвищують навантаження на систему соціального захисту та актуалізують необхідність модернізації фінансових механізмів її функціонування. У статті обґрунтовано, що традиційні підходи до фінансування соціальної сфери, засновані переважно на бюджетному забезпеченні, в умовах обмеженості фінансових ресурсів не здатні повною мірою забезпечити реалізацію зростаючих соціальних зобов'язань держави, що зумовлює потребу в диверсифікації джерел фінансування та підвищенні ефективності використання коштів. Визначено, що ключову роль у системі соціального захисту продовжує відігравати держава, однак підвищення результативності державних механізмів фінансування можливе за умови впровадження програмно-цільового підходу, посилення адресності соціальної допомоги та узгодження соціальних видатків із реальними фінансовими можливостями бюджетної системи.

Доведено, що міжнародна фінансова допомога та інноваційні фінансові інструменти виступають важливим доповненням до традиційних джерел фінансування соціального захисту, сприяючи залученню додаткових ресурсів, підвищенню прозорості фінансування та орієнтації соціальних програм на досягнення вимірюваних результатів. Особливу увагу приділено соціальному захисту ветеранів війни як пріоритетному напрямку фінансової політики, ефективна реалізація якого потребує комплексного та довгострокового фінансового забезпечення з використанням різних джерел і інструментів фінансування. Узагальнено, що формування стійкої та адаптивної системи фінансування соціального захисту вразливих верств населення можливе лише за умови поєднання державних, міжнародних і приватних фінансових ресурсів, удосконалення нормативно-правового регулювання та адаптації міжнародного досвіду до національних умов розвитку, що створює передумови для підвищення ефективності соціальної політики та забезпечення довгострокової соціальної стабільності в Україні.

Література

1. Воробйова Г. В., Зозуля С. С. Зарубіжні тренди соціальної політики захисту ветеранів. Актуальні проблеми політики. 2021. № 68. С. 90-95.
2. Селянінова А., Кузьбіда В., Хоменко Я. Роль держави у соціальній реінтеграції ветеранів та ветеранок. 2024. 28 с. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Rol-derzhavy-u-sotsialniy-reintehratsii-veteraniv-i-veteranok.pdf>
3. Шевченко Р. П. Інноваційні підходи до організації соціального захисту ветеранів війни: міжнародний досвід. Інвестиції: практика та досвід. 2024. №3. С. 184-188.
4. Семенова І. Реінтеграція ветеранів у цивільне життя: міжнародний досвід. Економіка та суспільство. 2024. № 5. С. 1-9.
5. Захаріна Т.І. Реінтеграційний потенціал ветеранів як чинник успішної їх реінтеграції в соціум. Social Work and Education. 2023. Т. 10, № 3. С. 263-275.
6. Сухова К. К. Нормативно-правова база організації надання соціальних послуг. Інвестиції: практика та досвід, 2022 № 7-8. С. 64-70.
7. Шведун В.О. Політико-правовий механізм державного управління безпечним повосенним соціально-економічним розвитком регіонів. Інвестиції: практика та досвід. 2025. № 4. С. 225-228.
8. Яцкевич І.В. Інноваційна політика України в післявоєнний період. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1392>
9. Бондар М.І. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. Економіка та суспільство. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-10>

References:

1. Vorobiova, H. V., & Zozulia, S. S. (2021). Zarubizhni trendy sotsialnoi polityky zakhystu veteraniv [Foreign trends in veteran protection social policy]. Aktualni problemy polityky, (68), 90-95. [in Ukrainian].
2. Selianinova, A., Kuzbida, V., & Khomenko, Ya. (2024). Rol derzhavy u sotsialniy reintehratsii veteraniv ta veteranok [The role of the state in the social reintegration of male and female veterans]. 28 p. Retrieved from <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Rol-derzhavy-u-sotsialniy-reintehratsii-veteraniv-i-veteranok.pdf> [in Ukrainian].
3. Shevchenko, R. P. (2024). Innovatsiini pidkhody do orhanizatsii sotsialnoho zakhystu veteraniv viiny: mizhnarodnyi dosvid [Innovative approaches to organizing social protection for war veterans: international experience]. Investytsii: praktyka ta dosvid, (3), 184-188. [in Ukrainian].
4. Semenova, I. (2024). Rein-tehratsiia veteraniv u tsyvilne zhyttia: mizhnarodnyi dosvid [Reintegration of veterans into civilian life: international experience]. Ekonomika ta suspilstvo, (5), 1-9. [in Ukrainian].
5. Zakharina, T. I. (2023). Rein-tehratsiinyi potentsial veteraniv yak chynnyk uspishnoi yikh rein-tehratsii v sotsium [Reintegration potential of veterans as a factor of their successful reintegration into society]. Social Work and Education, 10(3), 263-275. [in Ukrainian].
6. Sukhova, K. K. (2022). Normatyvno-pravova baza orhanizatsii nadannia sotsialnykh posluh [Regulatory and legal framework for organizing the provision of social services]. Investytsii: praktyka ta dosvid, (7-8), 64-70. [in Ukrainian].
7. Shvedun, V. O. (2025). Polityko-pravovyi mekhanizm derzhavnogo upravlinnia bezpechnym povoiennym sotsialno-ekonomichnym rozvytkom rehioniv [Political and legal mechanism of public administration of safe post-war socio-economic development of regions]. Investytsii: praktyka ta dosvid, (4), 225-228. [in Ukrainian].
8. Yatskevych, I. V. (2022). Innovatsiina polityka Ukrainy v pisliavoiennyi period [Innovation policy of Ukraine in the post-war period]. Ekonomika ta suspilstvo, (39). Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1392> [in Ukrainian].
9. Bondar, M. I. (2021). Sotsialne zabezpechennia ta sotsialnyi zakhyst v Ukraini [Social security and social protection in Ukraine]. Ekonomika ta suspilstvo, (34). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-10> [in Ukrainian].

MECHANISMS OF FINANCING SOCIAL PROTECTION OF VULNERABLE POPULATION IN THE
CONDITIONS OF ECONOMIC TRANSFORMATION

KAZARIAN Oleksandra

Odesa Institute of the Private Joint-Stock Company “Higher Educational Institution Interregional
Academy of Personnel Management”

The article presents a comprehensive study of the mechanisms for financing social protection of vulnerable groups of the population in the context of the transformation of the Ukrainian economy, which is taking place under the influence of structural reforms, socio-economic instability and the challenges of post-war recovery. It is substantiated that the increase in the number of socially vulnerable groups of the population, in particular war veterans, internally displaced persons, persons with disabilities and low-income households, actualizes the need to improve financial instruments for the implementation of state social policy. Modern approaches to financing the social protection system are analyzed, in particular budget support, the activities of social insurance funds, mechanisms for international financial assistance and the involvement of the non-state sector, taking into account the limited financial resources and the growing burden on state finances. The role of the state as a key entity for financing social protection is determined, and the feasibility of transitioning to a program-targeted financing method, strengthening the targeting of social payments and implementing result-oriented approaches to the distribution of budget funds is also substantiated. Special attention is paid to the analysis of international experience in financing social protection of vulnerable groups of the population, which indicates the effectiveness of combining state resources with grant funding, social investments and innovative financial instruments, including social bonds and specialized trust funds. It is proved that social protection of war veterans is a priority area of financial social policy, since their successful social and economic reintegration directly depends on the stability and adequacy of financial support for social, medical and educational programs. It is summarized that in the conditions of economic transformation, the effectiveness of the social protection system is determined by the level of diversification of funding sources, transparency of the use of funds and adaptation of international practices to national development conditions. The conclusion is made about the need to form a comprehensive financial model of social protection, focused on ensuring social stability, reducing social risks and achieving sustainable socio-economic development of Ukraine.

Keywords: social protection, vulnerable groups of the population, financing of the social sphere, economic transformation, state social policy, social programs, budget support, international financial assistance, innovative financial mechanisms, social reintegration of veterans.